

Kunstgras bij BVO's: kunstgreep of economische noodzaak?

Begin juni maakte de Coöperatie Eerste Divisie bekend dat het een kunstgrastender uitzet namens vijf eerste divisievoetbalclubs en één eredivisionist. Een paar BVO's hebben zelf hun kunstgrasmat gekozen anderen denken er hard over na om hun natuurgras vaarwel te zeggen. Het gaat nu wel heel hard met kunstgras. Of niet? In stadion De Kuip bij gastheer en stadionmanager Rico Salomons gaan partijen uit deze roerige markt daarover met elkaar in gesprek.

Auteur: Santi Raats

Een aantal BVO's die nu op kunstgras overgaan, noemt als reden dat de aanleg van veldverwarming en de bijkomende stookkosten niet opwegen tegen de voordelen van kunstgras. De kosten per speeluur zouden met kunstgras een aanzienlijk stuk lager zijn. Dit argument is echter alleen relevant voor clubs in de eredivisie. In de eerste divisie is veldverwarming niet verplicht en dat scheelt in de exploitatie van het veld een slok op een borrel. 'Absoluut minimaal ingezet kost veldverwarming 20.000 euro aan stookkosten per jaar, maar dit kan bij clubs die het als groeistelsel inzetten voor een beter veld oplopen naar een ton,' veldverwarmingsspecialist Edward Verbakel uit.

Is kunstgras goedkoper? Sommigen, zoals elders adviseur Ben Veenbrink, beweren dat kunstgras zich pas terugverdient door grootschalige evenementen zoals concerten. In de praktijk blijken dergelijke evenementen alleen in De Kuip, het

PSV-stadion en in De Arena plaats te vinden, waar men echter nog lang niet nadenkt over kunstgras.

Waar men kunstgras heeft liggen, organiseren de stadionmanagers wel kleinschalige evenementen. Hiermee wordt de bespelingsintensiteit van de mat wel verhoogd.

Ferry de Haan, algemeen manager van SBV Excelsior, dat sinds tweede helft 2010 op kunstgras speelt omdat het bij de promotie naar de eredivisie koos voor kunstgras in plaats van voor veldverwarming, vertelt: 'We gebruiken de mat 365 dagen per jaar, want we kunnen er onder alle weersomstandigheden op spelen. Het is nog te vroeg om financiële conclusies te trekken. Maar wij hebben een eigen stichting opgericht voor maatschappelijke betrokkenheid, waarmee we een programma kunnen draaien op het kunstgras richting scholen, naschoolse opvang of

Aanwezig:

Rico Salomons, De Kuip
Wim van de Fliert, Hypercube
Wijnand Vermeulen, Afas stadion
Hugo de Vries, Greenfields/Tencate
Gosewin Bos, Oranjewoud
Seth van der Wielen, Kybys
Hendrik Nagelhout, Innoseeds
Arjan Knottnerus, Fieldturf Benelux
Wim Glaap, Copier Groep
Pascal Kramer, Fieldturf Benelux
Jan van de Boom, Barenbrug
Edward Verbakel, VB Projects

Niet aanwezig, wel gereageerd:

Chris van de Els, Heracles Almelo
Ferry de Haan, SBV Excelsior
Ben Veenbrink: Stadium Consultancy

bijlesgroepen. We geven clinics, laten sportdagen houden, en noem maar op. Daar verdienen we indirect aan. Het veld is niet alleen onder alle weersomstandigheden bespeelbaar: het blijft ook goed.'

Chris van de Els, algemeen manager bij Heracles Almelo is om dezelfde reden als Excelsior op kunstgras overgegaan: 'Wij geven voucherpakketten aan amateurclubs. Zij kunnen daarmee twee uur gebruik maken van ons kunstgrasveld en een van hun wedstrijden in ons stadion spelen. Deze maand is het erg druk met gehandicaptensport, taptoe en militaire fanfares. En de club kan altijd op het veld spelen en trainen.' Maar deze kleine evenementen leveren niet de grote inkomsten op waarmee de mat zichzelf zou kunnen terugverdienen.

Geen fieldmanager meer

De Haan van Excelsior geeft aan dat de kostenbesparing met name zit in onderhoud. 'We steken veel minder tijd in onderhoud. Af en toe moet het veld gesleept worden, en wat worden geborsteld. Wekelijks doet een aannemer dat. Het groot onderhoud hebben we ook uitbesteed. We hebben geen fieldmanager meer.'

Verschil top en subtop

Rico Salomons: 'Wij leggen de mat aan voor de spelers. Zij willen natuurgras dus krijgen ze natuurgras.' Volgens Seth van der Wielen past natuurgras het beste bij de top van het betaalde

Rico Salomons.

voetbal: 'Bij top-BVO's zit de exploitatie anders in elkaar dan bij de gemiddelde BVO in de eerste divisie. Top-BVO's willen natuurgras, want de beleving en de mat staan voorop. Zowel de spelers als de supporters hebben daar een belangrijke stem in. Voor subtoppers geldt dat de exploitatie onder druk staat en dat de mat in de exploitatie direct een veel belangrijkere positie inneemt. Als je dan kiest voor kunstgras en zorgt voor intensief gebruik van het veld, ben je per speelluur veel goedkoper uit.'

Natuurgras- en hybride veldspecialist Bernard van den Bosch denkt te weten waarom: 'Besturen hebben geen geld over voor goed natuurgrasonderhoud. Een hybride veld zoals Grassmaster of Xtragrass is voor BVO's een goede oplossing. Rico Salomons: 'Dat systeem werkt niet bij ons, want spelers vonden het te hard.' Bernard van den Bosch reageert: 'Ook natuurgras kan prachtig zijn, als er maar geld wordt gestoken in goed onderhoud.' Gosewin Bos twijfelt daaraan: 'Het verschil: sommige BVO's koesteren ook financieel

Jan van de Boom

Arjan Knotterus en Gosewin Bos.

hun natuurgras en andere clubs willen nog geen cent uitgeven aan een rondje met de vertidrain.' Jan van de Boom van graszaadbedrijf Barenburg vindt dat de discussie niet om geld zou moeten gaan. 'De sporters zijn de klanten, *daar* leg je het veld toch voor aan?'

Jan van de Boom: 'Als de KNVB geen veldverwarming had geëist in de eredivisie, was er geen kunstgras geweest'

Geen onderhoud beter dan slecht onderhoud

Maar voor clubs draait de aanschaf van kunstgras niet alleen om geld. Ferry de Haan van Excelsior: 'We hebben een mat die altijd, en onder alle weersomstandigheden bespeelbaar is.' Dat is wel eens anders geweest. Veel velden in de eerste en eredivisie zijn regelmatig slecht; onogelijk slecht. Kennelijk blijft het cultuurtechnische kennisniveau van het fieldmanagement bij BVO's ver achter bij die van hun collega's in de breedtesport. Wim van de Fliert van Hypercube, die in de onderhandelingen met de BVO's hun motivatie voor kunstgras te weten kwam, beaamt dat: 'BVO-clubs zijn blij dat ze met kunstgras minder te maken hebben met onderhoud.' Arjan Knottnerus steekt bezwerend zijn vinger op en terwijl hij praat, schudden alle aanwezigen eensgezind het hoofd: 'Natuurgras in BVO-land was al lang verdwenen

als Nico van Vuuren niet was opgestaan met zijn SGL-verlichting. Zonder hem had kunstgras al veel eerder zijn intrede gedaan in het betaalde voetbal, want het was erbarmelijk gesteld met het natuurgras in de stadions.'

Kunstgras als trend

Seth van der Wielen is zich bewust van nog een andere trend: 'Het is achterhaald dat spelers een hekel hebben aan kunstgras. Dat geldt alleen voor bepaalde generaties. De jongere generatie speelt zelfs vaak liever op kunstgras dan op natuurgras. Zeker jeugd onder de vijftien jaar. Ze groeien er mee op en staan er ook voor open.' Jan van de Boom van Barenbrug en Hendrik Nagelhoud van Innoseeds zijn het daar natuurlijk niet mee eens. Nagelhoud: 'Kunstgras is geen trend, het wordt opgedrongen aan sporters. Als kinderen de keuze hebben, spelen ze liever op natuurgras. Er wordt iets verkocht, wat mensen eigenlijk niet willen.'

Naghoud vervolgt: 'De kennis over natuurgras is niet groot genoeg: de bespelings tolerantie is al toegenomen tot ver boven de 250 uur. Met nieuwe rassen komen we al snel aan 450 uur. Met een hybride systeem kom je al snel aan 800 tot 900 uur. Natuurgras is ook nog eens minder blessuregevoelig dan kunstgras. Als BVO's zich dit beter zouden realiseren, zouden ze helemaal geen kunstgras wensen.'

Afstemmen op de markt

Het natuurgraskamp kan klagen wat het wil en

afgeven op kunstgras, maar het feit ligt er nu eenmaal dat kunstgras aan BVO-terrein wint. Een frisse blik komt af van directeur van Greenfield, Hugo de Vries. Hij vindt dat markt-partijen, hetzij natuurgras, hetzij kunstgras, zich moeten blijven afstemmen op de behoefte van de markt: 'Waarom houdt het natuurgras kamp zich zo bezig met wat het kunstgraskamp doet? Het zou er eigenlijk mee bezig moeten zijn om zelf te bedenken hoe het terug de markt op komt. Daarbij kun je denken aan innovatieslagen zoals kolombreed denken. Naast het leveren van natuurgras kun je de klant een advies of plan van aanpak aanbieden over hoe men het beste financiële rendement behaalt uit de grasmant.' Volgens De Vries moeten veldmensen zich niet doodstaren op de vezel of het plantje, maar aandacht besteden aan systeemdenken. 'Wanneer wordt natuurgras handig? Bijvoorbeeld als je stukken zode snel kunt inpluggen, *plug and play*, ik noem maar wat,' brainstormt de Greenfields-directeur. 'Een andere uitdaging voor de natuurgraslobby is om iets te bedenken op de hardheid van hybride velden die veel clubs hebben ervaren.' Het natuurgraskamp is even stil. Net zoals fans soms kunnen zwijgen in het stadion, wanneer hun partij op achterstand staat.

De Vries komt het 'vijandelijke' kamp nog even tegemoet en zegt wel te snappen waarom conceptdenken zo lastig is voor natuurgras en heel makkelijk voor kunstgras. 'Met een order voor drie ton kun je nu eenmaal meer doen dan met een een ordertje van 100 kilo graszaad.' Hendrik

Arjan Knottnerus

Hugo de Vries

Bernard van den Bosch

Nagelhoud reageert nog: 'Natuurgras en kunstgras zouden ook beter samen kunnen werken door meer aanleg van hybride velden. Dan heeft de sporter toch natuurgras en hoeft de keuze voor kunstgras minder snel genomen te worden.'

Kunstgras tekort doen

Sales manager van Fieldturf Benelux Pascal Kramer laat van zich horen. Hij wil kwijt dat kunstgras in deze discussie tekort wordt gedaan. 'De meeste kunstgrasvelden die nu worden

Pascal Kramer

geïnstalleerd zijn van een uitstekende kwaliteit. Tegenwoordig ligt er in stadions het beste van het beste, waar men dan ook uitstekend (betaald) voetbal op kan spelen. Kunstgrasvelden zoals nu in de stadions van onder andere VVV-Venlo en Cambuur worden aangelegd benaderen de speeleigenschappen en de uitstraling van een natuurgrasveld zeer dicht. Dat kunstgras tot blessures zou leiden is al lang niet meer het geval. Niet alleen kunstgras doen we tekort als we kunstgras bij BVO's negatief benaderen, ook de

Wim van de Fliert

Seth van der Wielen

clubs, trainers en medische staf. Ik weet dat s.c. Cambuur en VVV-Venlo overal hebben "geshopt" voordat zij hun keuze voor een veld hebben gemaakt. Zodra blijkt dat het kunstgras bij deze clubs prima functioneert, zal eventueel gemor van hun achterbannen snel verstommen.' Overigens is de supporter in deze machtiger dan de opmerking van Kramer doet vermoeden. Naar verluidt zou Go Ahead Eagles hebben afgezien van kunstgras met het oog op de supporter en zou deze club een even groot bedrag investeren in veldverwarming. Van de Boom van Barenbrug vindt dat een prima ontwikkeling: 'Je voetbalt voor je supporters. Dan is het toch raar als je kunstgras bij hen door de strot duwt.'

Kosten en financiële draagkracht

Voormalig stadionmanager Wijnand Vermeulen, die geen ervaring heeft met kunstgras in zijn stadion, is onpartijdig: 'In de afgelopen tien jaar hebben zowel kunstgras als natuurgras zich met flinke slagen verbeterd. De keuze voor het één of het ander is vooral gelegen in financiële draagkracht. Die verschilt per club.'

Over wat natuurgras en kunstgras in zijn totaliteit kosten, is niemand aan tafel het eens met elkaar. Fieldmanager heeft enkele tabellen op tafel heeft gelegd, onder meer kostenvergelijken tussen aanleg/onderhoud van kunstgras en natuurgras, maar deze kloppen volgens niemand in de zaal. Edward Verbakel, wiens bedrijf VB Projects veld-

verwarming aanlegt, reageert op de uitspraak van Henk van Raan, stadionmanager van de Amsterdam Arena, dat veldverwarming behoorlijk duur is. Van Raan zei: 'De aanleg van de veldverwarming op De Toekomst kostte drie tot vier ton. Daarnaast moet je nog stoken. Dat kost enkele tienduizenden euro's per jaar.' Edward Verbakel geeft aan dat het verwarmen van velden niet alleen dient om sneeuw en ijs te voorkomen, maar ook actief als groeisysteem wordt ingezet. 'Dan kunnen de stookkosten oplopen naar een ton. De aanleg van een veldverwarmingssysteem kunnen wij aanleggen voor 100.000 euro. Het precieze bedrag ligt aan de afstand van het veld tot de warmtebron en de hoeveelheid velden die op een verwarmingssysteem zijn aangesloten. Op De Toekomst worden vier velden verwarmd met één veldverwarmingssysteem.' Op het argument dat het verwarmen duur zou zijn geeft Verbakel aan: 'Je kunt bijvoorbeeld restwarmte afnemen van een energieleverancier, zoals Nuon de Amsterdam Arena van warmte voorziet, maar ook stadswarmte van de gemeente afnemen.'

De meeste BVO's zitten volgens Wim van de Fliert niet zo innovatief in elkaar. Zij willen een snelle oplossing voor de problemen die zij tegenkomen, zoals een slechte mat of beperkte bespeelbaarheid.

Prognose

Wat de werkelijke kostenverschillen zijn, is moeilijk vast te stellen. Seth van der Wielen: 'De kosten voor natuurgras bedragen ongeveer 75 euro per speelluur en voor kunstgras ongeveer 45 euro per speelluur.' Het blijft een lastige discussie, aan-

gezien een kostenschema van Grontmij, eerder in 2012 door dit vakblad gepubliceerd, aangeeft dat de kosten voor natuurgras per speelluur op 73 euro liggen en voor kunstgras op 37 euro per speelluur, aanzienlijk lager dan de berekening van Van der Wielen. Arjan Knottnerus: 'We houden hier een discussie over kostenafwegingen, maar de enige partijen die daar iets zinnigs over kunnen zeggen, zijn niet aanwezig: namelijk de clubbestuurders.'

De besturen: deze woorden draaien de discussie naar een nieuw onderwerp; de CED-tender voor de aanleg van kunstgrasvelden bij bovengenoemde BVO's. Gosewin wil prikkelen over de tender, die door de CED naar buiten is gebracht als een succesverhaal: 'Er zijn al verschillende BVO's afgefallen. Wat blijft er over?' Wim van de Fliert houdt zijn hoofd koel en doet een opvallende prognose: 'Clubs die promoveren, voegen kunstgras toe aan de eredivisie, maar uit zichzelf gaan clubs in de eredivisie ook over op kunstgras. We willen en hoeven ons geen afgelastingen meer veroorloven. Maar ook al was veldverwarming niet verplicht, er zitten teveel voordelen aan kunstgras, zoals hoge bespeelbaarheid en weinig onderhoud. Over vijf jaar is negentig procent van de eerste divisie over op kunstgras. De eerste divisie is bezig met een professionaliseringsslag. Kunstgras is daar een onderdeel van.'

Pascal Kramer stelt vast waar niemand omheen kan: 'Het gaat nu wel heel hard.' Wim van de Fliert: 'We moeten de clubs in met name de eerste en de onderkant van de eredivisie niet overschatten. Dat zijn vaak kleine organisaties die met een minimaal budget moeten draaien en

helemaal niet zoveel geld hebben.'

Betekent deze kunstgrastrend in het betaalde voetbal het begin van een hausse in de breedtesport? Wim Glaap van Copier Groep denkt dat er om een andere reden een kunstgrastoename komt: 'Er zal in de toekomst een stortvloed aan fusies gaan plaatsvinden omdat clubs worden samengevoegd. Dat kan niet anders leiden dan tot een toename van kunstgras.'

De andere aanwezigen denken allemaal dat er geen kunstgrashausse in de breedtesport komt. Daarin bestaat volgens hen een balans tussen kunst- en natuurgrasvelden, eventuele fusies niet meegerekend. Gosewin Bos van Oranjewoud: 'Dat kan BV Nederland anno 2013 helemaal niet betalen en trouwens, het is ook niet nodig. Fieldmanagers van de amateurclubs of gemeenten hebben vaak genoeg cultuurtechnische kennis om de kosten van natuurgrasonderhoud zo laag mogelijk te houden en de bespeelbaarheid zo hoog mogelijk. Kunstgrasvelden dienen daar om overbezetting van velden op te vangen. Kunstgras en natuurgras zijn daar niet elkaars vijanden, maar versterken elkaar waarbij de natuurgrasvelden vaak beter worden. BVO's hebben duidelijk andere noden.'

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-3998>

Hendrik Nagelhoud

Wim Glaap, Edward Verbakel en Hugo de Vries.